



Botanikai adatok Tolnából és Baranyából II.

TÓTH István Zsolt

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, H-7625 Pécs, Tettye tér 9.; tizs@citromail.hu

Contributions to the flora of Baranya and Tolna counties II.

Abstract – The present study reports the occurrence data of some rare and legally protected vascular plant species, collected at Tolna county and the northern part of Baranya county during field work between 2012–2013. Among the reported floristic data, the occurrence of *Ranunculus lingua*, *Potentilla rupestris* and *Malva alcea* are new for Tolna county. Further rare species such as *Allium angulosum*, *Althaea hirsuta*, *Erodium ciconium*, *Galium rubioides*, *Glycyrrhiza echinata*, *Lathyrus palustris*, *Lathyrus sphaericus*, *Myagrum perfoliatum*, *Salvinia natans*, *Urtica kioviensis* and *Vicia lutea* were also registered on the studied area.

Key words: Baranya county, floristic data, Tolna county

Összefoglalás – A szerző az utóbbi két évben (2012–2013) terepmunkái során a Tolna és Baranya megyékben gyűjtött nagyszámú és értékes florisztikai adatait foglalja össze. A közlemény kitér néhány tényezőre, melyek természeti értékeinket fenyegetik, és amelyek jelentős kihívás elé állítják a természetvédelmet és az erdészetet a faj-, élőhely- és tájkép megőrzés területén. A közölt florisztikai adatok közül Tolna megyére új a *Ranunculus lingua*, a *Potentilla rupestris* és a *Malva alcea* előfordulása, a Geresdi-dombságról nem volt adata a *Limodorum abortivum*-nak, a Keleti-Mecsekben a *Myagrum perfoliatum*-nak. További megtalált ritkaságok a térségben az *Allium angulosum*, *Althaea hirsuta*, *Erodium ciconium*, *Galium rubioides*, *Glycyrrhiza echinata*, *Lathyrus palustris*, *Lathyrus sphaericus*, *Salvinia natans*, *Urtica kioviensis* és a *Vicia lutea*.

Kulcsszavak: Baranya megye, florisztikai adatok, Tolna megye

Bevezetés

Az elmúlt két évben (2012–2013) terepmunkám során sok értékes botanikai–florisztikai adatot gyűjtöttem Tolna és Baranya megyék területén. Jelen dolgozatomban ezeket adom közre. Különösen fontosnak tartom ezt ma, amikor a terepbotanikai kutatások erősen háttérbe szorultak. Számos tényező (technikai vívmányok fejlődése, adatok statisztikai módszerekkel történő értékelése, stb.) a terepmunka és az azt művelő szakemberek készségeinek leértékelődéséhez vezetett. Mindeközben az ember élőhely romboló tevékenysége és a tájidegen fajok robbanásszerű terjedése nyomán ritka, védett fajaink egyre pusztulnak. 2011 szeptembere óta hivatásszerűen térképezem az özönfajok előfordulásait. Ennek során ritka, értékes fajok eddig ismeretlen előfordulásait is felfedeztem. Ezeket az adatokat az alábbiakban összegzem.

Néhány tapasztalat és megjegyzés

A természetes szukcesszió folyamán változik a növényfajok száma és a fajok által alkotott términtázat egy biotópban. A gyepterületek állapotát a legeltetés és hagyományos kaszálás azonban évszázadokon keresztül stabilizálta. A tájidegen fajok viszont ezekbe az évezredek alatt kialakult rendszerekbe belépve gyors és agresszív terjedésükkel nagymértékben átalakítják az élőhelyi/termőhelyi feltételeket; a szukcesszió iránya megváltozik. Ennek következtében a ritka, érzékeny fajok számára beszűkülnek vagy megszűnnek az életterek és kipusztulnak az addig ismert lelőhelyeikről. További jelentős probléma, hogy az évtizedekkel ez előtt még vizes, mocsaras, lápos részokről és a rétek mélyebben fekvő részeiről elvezetett felszíni vizek – amelyek fontos élőhelyei voltak a területnek – vagy nagyon megritkultak, vagy teljesen megsemmisültek. Ezek megszüntetésével a területek fajokban szegényednek és rendre a legérzékenyebb, legértékesebb fajok vesznek ki legelőszőr. A meliorációs árkok az esőzések után és a hó olvadásakor, azonnal elvezetik a vizet, megakadályozva ezzel a víztestek kialakulását illetve jelenlétét. Nem elhanyagolható tényező, hogy a kisparcellás szőlőművelésről a nagyüzemi és nagyábrás gépi művelésre való áttérés a mezsgyéket is eltűntette. Az ezzel járó művelés a totális gyomirtás miatt nem csak a sorok között, hanem még a kerítések mentén is elpusztított mindenféle növényi életet. Az így keletkezett agrársivatagban a szőlőn kívül más növény számára nincs túlélési lehetőség. A rétek modern gépi kaszálásával, annyira alacsony tarlót hagynak, hogy a gépek után szinte csak csupasz talajfelszín marad, sőt, a réteket átvágó vízelvezető árkok és csatornák rézsűjét is hasonló módon kaszálják, ezzel az ökológiai folyosóként működő zöldsávokat is megsemmisítik. Teszik ezt olyan helyeken is, ahol az állományokat szántóföldek veszik körül. Ezek a zöld szigeteken, mint utolsó menedékhelyeken, mindig az egész területen egyszerre végzik a kaszálást. A rovarok számára egyik percről a másikra megszűnik a virágos mező, mint fontos táplálékforrás. A természetes, őshonos fajokból álló erdeink is veszélybe kerültek. Például a tetőhelyzetben levő melegkedvelő tölgyesek természetes lékjeiben, ahol gazdag és értékes növényvilág él, igen agresszíven terjed az *Ailanthus altissima*, amely a lékeket elfoglalja és gyors növekedésével az alatta található, védett fajoknak a területéről való kipusztulását okozza. Az ilyen erdőkben a vágásérettségi kor elérésével rendre tarvágást alkalmaznak. Ezt a helyzetet a lékekben élő bálványfák, rohamos terjedéssel jól kihasználják, mert magoncként vagy gyökérsarjak útján az alsó szintben addig is jelen voltak. Fényre kerülve gyorsan fölénnek az őshonos fajok újulatának. Ápolási munkák során a visszavágott bálványfa évi 3–4 méteres sarjat is képes hozni és ez minden őshonos fajok növekedési erélyénél nagyobb. Ez utóbbiak tehát képtelenek versenyezni vele. Összegezve elmondható, hogy a természetvédelem és az erdőgazdálkodás az elkövetkező évtizedekben nagy kihívásoknak néz elébe.

Eredmények

Adataim felsorolásánál minden esetben jelzem a lelőhelyet magában foglaló növényföldrajzi tájegységet, valamint a megfelelő magyarországi flóratérképezési hálózati kódját is (KIRÁLY *et al.* 2003). A növények azonosításához KIRÁLY (2009) munkáját használtam. A tájegységek lehatárolása során FARKAS (1999) munkáját követtem, megnevezésüknél az alábbi rövidítéseket alkalmazom:

BD – Baranyai-dombság	KM – Keleti-Mecsek	SD – Szekszárdi-dombság
BH – Baranyai-hegyhát	KS – Külső-Somogy	VG – Völgység
GD – Geresdi-dombság	MF – Mezőföld	ZS – Zselic

Enumeráció

- 26. *Polypodium vulgare* L.** – *Lit.*: Paks határából volt ismert (VOIGT & SOMAY 2013). *Ined.*: **TH**: *Hőgyész*: Tüskés-dűlő [9476.4]; **MF**: *Németkér*: Barát-erdő [9278.3].
- 32. *Asplenium scolopendrium* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai a Mecsek-hegységből és Tolna megyéből: PILLICH (1927); HORVÁT (1942a, 1942b); KEVEY (1987); TÓTH (1998, 2000, 2002, 2009). *Ined.*: **BH**: *Kisvaszar*: Vágyom-völgy [9775.2]; **KM**: *Váralja*: az Amália-forrás közelében [9776.3].
- 51. *Polystichum aculeatum* (L.) Roth** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: HORVÁT (1975); KEVEY (1987); TÓTH (2013). *Ined.*: **KM**: *Váralja*: Vadvíz-árok felső szakaszán [9776.3]; Bargyag alatt a Nagy-árokban [9776.3], a TK területén, védett területen; **GD**: *Bátaapáti*: Mély-völgy oldalvölgyében [9877.2]; az üveghutai templom után a Holló-tető alatti szurdokvölgyben [9877.2]; *Mórág*: Gombás-völgy [9777.4]; és a Kismórági kőbányák után, jobbról folyó patak szurdokában [9777.4].
- 61. *Salvinia natans* (L.) All.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: FARKAS (1999, 2011); STETÁK (2000). *Ined.*: **MF**: *Gerjen*: Lajosmajor [9579.1].
- 148. *Urtica kioviensis* Rogow** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megye területéről: FARKAS (1990); KALOTÁS (1990); KEVEY (1995); VOIGT & SOMAY (2013). Ezek a korábbi irodalmi adatai Németkér és Mőzs közigazgatási területeire vonatkoznak. *Ined.*: **MF**: *Nagydorog*: Banai-erdő [9378.3]; *Harc*: Gulyajáró [9577.4].
- 335. *Lychnis coronaria* (L.) Desr.** – *Lit.*: Korábbi adatai: HORVÁT (1942a); TÓTH (2013). *Ined.*: **TH**: *Hőgyész*: Farkas-árok és a Forrás-völgy közötti gerincen [9576.1]; *Dúzs*: Dúzsi-erdő [9576.1]; *Mucsi*: Száraz-árok feletti oldal [9576.3].
- 349. *Silene multiflora* (Waldst. et Kit) Pers.** – *Lit.*: Korábbi adatai: MENYHÁRTH (1877); FARKAS (2009); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **MF**: *Bikács*: Szenes-legelő [9378.1]; *Harc*: Gulyajáró [9577.4]; *Kajdacs*: Nyugati-dűlő [9477.4] és a Nyugati dűlőtől Északra a 63-as út és az Éri-patak közti réten [9477.2]; az Arany János utca vége és a Sárvíz közötti réten [9477.2]; *Tengelici*: Tengelici-rétek [9478.1]; *Szedres*: a Sárvíz mentén a Cukor-hegy alatt [9578.1]; *Nagydorog*: Sió-Sárvíz között az Úzdi-sziget felé [9377.4].
- 360. *Gypsophila paniculata* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai a területről: MENYHÁRTH (1877); BOROS (1947); FARKAS (1994); VOIGT & FARKAS (1996); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **MF**: *Bikács*: Sárrét-dűlő [9377.2]; *Ökör-hegy* [9378.1]; *Nagydorog*: Szenes-legelő [9378.1].
- 366. *Dianthus superbus* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna-megyéből: MENYHÁRTH (1877); KEVEY (1987, 1995); FARKAS (1990, 2011); KALOTÁS (1990); LENDVAI & KALOTÁS (1990); VOIGT & FARKAS (1996); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **MF**: *Bikács*: Kistapé település közepéről É-ra induló út mellett [9378.1].
- 369. *Dianthus serotinus* W et K** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna-megyéből: MENYHÁRTH (1877); BOROS (1947); KEVEY (1987); FARKAS (1990, 2011); KALOTÁS (1990); VOIGT & FARKAS (1996); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **MF**: *Bikács*: Sárrét-dűlő [9377.2].
- 387. *Helleborus dumetorum* W. et K.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: KISS (1880); HORVÁT (1942b); TÓTH (2013). *Ined.*: **TH**: *Dúzs*: Mucsi-hegy [9576.1]; Bodó-ház és az Égett-Depó között [9576.1]; Dúzsi-erdő [9576.1]; *Hőgyész*: Tüskés-dűlő után a Regöly felé vezető földút bal oldalán egy cseres-tölgyesben [9476.3].
- 388. *Helleborus odorus* W. et K.** – *Ined.*: **KM**: *Hosszúhetény*: Hárs-tető [9876.1]; Takanyó-völgy [9875.2]; Bába-hegy [9876.1]; Hármashegy [9875.2, 9876.1]; Főhágó alatt a Zengő oldalában [9876.1]; *Pécs*: Vasas:Kerek-hegy [9875.4]; *Pécsvárad*: Somos [9776.3]; *Óbánya*: A település szélén a Döngölt árok felé [9776.3]; *Hidas*: Kút-dűlő [9776.2]; **SD**: *Szekszárd*: Sötétvölgy: Külső-erdő [9677.4]; Haramia-forrás közelében [9677.4]; *Grábóc*: Gyurkó-völgy feletti gerinc [9677.4]; Itató-völgy [9677.4]; Maár-völgy fölötti gerincen [9677.4]; Gyurkó-

völgygel szembeni völgyben [9777.2]; Maár-völgy és a Disznós-völgy közötti gerincen [9677.4]; a Gyurkó-völgy és a Lapos-völgy közötti erdőrészekben [9677.4]; *Szálka*: Rác-erdő [9776.2, 9778.1]; *Alsónána*: Palczer-völgy [9778.1]; **GD**: *Bátaszék*: Csabragi-erdő [9878.1]; a Csabragi-erdő és a Gesztenye-völgy között a tetőn [9877.2]; Kövesdi-víz [9877.2]; Bükkös-forrás [9877.2]; *Mórág*: Gombás-völgy [9777.4]; *Bátaapáti*: Mély-völgy oldalvölgyében [9877.2]; *Feked*: Szébényi-sarok [9877.3]; Kis-domb [9877.3]; **KS**: *Kurd*: Szentkút [9575.4]; **TH**: *Kurd*: Községi-erdő [9576.3]; *Mucsi*: Száraz-árok feletti oldal [9576.3]; *Hőgyész*: Kállai-völgy [9576.1]; Farkas-árok és a Forrás-völgy közötti gerincen [9576.1]; *Dúzs*: Dúzsi-erdő [9576.1]; Sipőcz [9576.1]. Tolna és Baranya megyében a hegy- és dombvidéken igen gyakori faj. Csak a 2013-as évben gyűjtött adataimat soroltam fel a cikkben.

- 418. *Clematis integrifolia* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: BARTAL (1910); HOLLÓS (1911); HORVÁT (1942a, 1942b, 1958, 1976); FARKAS (1994); VOIGT & FARKAS (1996); STETÁK (2000); KEVEY & TÓTH (2000); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **MF**: *Harc*: Gulyajáró [9577.4]; *Bölcske*: a Gulya-kút körüli réten [9279.4]; *Szedres*: Cukor-hegy alatt a Sárvíz menti réten és a Sió-Sárvíz közén is [9578.1, 9577.2]; *Bikács*: Sárrét-dűlő [93377.2]; *Sió-agárd*: Parrag [9678.1]; **SK**: *Bogyiszló*: Taplósi-rét [9678.2].
- 424. *Adonis vernalis* L.** – *Ined.*: **SD**: *Grábóc*: Maár-völgy fölötti gerincen [9677.4].
- 443. *Ranunculus lingua* L.** – *Ined.*: **MF**: *Kajdacs*: Sziget [9477.2]. 2013. 07. 26.-án 50 tő, virágzó példányt találtam. Tolna megye területéről nem volt ismert.
- 460. *Thalictrum aquilegifolium* L.** – *Lit.*: Korábbi adataim: TÓTH (1998, 2000, 2002, 2013). *Ined.*: **KM**: *Hosszúhetény*: Főhágó alatt a Zengő oldalában [9876.1]; **SD**: *Szekszárd*: Bati-hegy [9677.4]; Strázsa-hegy [9677.4]; *Bonyhád*: Hónig-pusztai halastó feletti oldalon [9677.4]; **TH**: *Hőgyész*: Farkas-árok és a Forrás-völgy közötti gerincen [9576.1].
- 465. *Thalictrum flavum* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: HOLLÓS (1911); HORVÁT (1942a); STETÁK (2000); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **MF**: *Harc*: Gulyajáró [9577.4]; *Nagydorog*: Szigetpuszta [9377.4]; Pap-hegy alatti területen és az Öreg-szigeti réteken [9377.4]; *Bikács*: Sárrét-dűlő [9377.2]; *Kajdacs*: Csárda-domb alatti réten [9477.2]; Sziget [9477.2] és Hídvégi-dűlő [9477.2]; az Arany János utca vége és a Sárvíz közötti réten [9477.2]; **SD**: *Bonyhád*: Ladomány település előtti réten [9677.4].
- 466. *Thalictrum lucidum* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: BARTAL (1910); HOLLÓS (1911); HORVÁT (1942b); STETÁK (2000); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **KS**: Nagykónyi Szakcs közigazgatási határánál a Koppány menti réten [9474.2]; **TH**: *Mucsi*: a Papdikápolna rétje [9576.3]; *Dúzs*: Dúzsi-völgy [9576.1]; **VG**: *Kakasd*: a Völgység-patak menti réten [9677.3]; **MF**: *Harc*: Gulyajáró [9577.4].
- 504. *Myagrum perfoliatum* L.** – *Lit.*: Tolna megye területéről csak HOLLÓS (1911) említi Gemencről. *Ined.*: **GD**: *Mórág*: Tölgyfa-domb [9777.4]; **KM**: *Hosszúhetény*: Szőlő-hegy [9876.1]. A Keleti-Mecsek területéről nem volt ismert.
- 514. *Erysimum odoratum* Ehrh.** – *Ined.*: **KM**: *Pécs-Hírd*: Veke [9876.3]; *Pécs-Vasas*: Kerék-hegy [9875.4]; *Hosszúhetény*: Bába-hegy [9876.1]; Főhágó alatt a Zengő oldalában [9876.1]; **TH**: *Hőgyész*: Kállai-völgy [9576.1]; Farkas-árok és a Forrás-völgy közötti gerincen [9576.1]; *Csibrák*: Dög-kút [9575.2]; *Dúzs*: Dúzsi-erdő [9576.1]; **SD**: *Grábóc*: Disznós-völgy feletti gerincen [9677.4]. Viszonylag gyakori faj a területen.
- 622. *Calepina irregularis* (Asso) Thell.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: HORVÁT (1942a, 1942b); PÁL *et al.* (2010); TÓTH (2013). *Ined.*: **VG**: *Bonyhád*: Alsóbörzsöny: Új-hegy [9777.1]; **SD**: *Bonyhád*: Hónig-pusztai halastavak után, Ladomány felé, a bekötőút mellett [9677.4]; *Szekszárd*: Almási-erdő szélén [9677.4] és a Strázsa-hegy lábánál [9678.3]; **KS**: *Pinchely*: Új-hegy alatt a Méhes-patak völgyében [9376.1]; **MF**: *Harc*: Gulyajáró [9577.4]; *Kölesd*: Alsó-sziget [9477.4]; *Ozora*: Kula-dűlő [9276.1].

- 685. *Rosa gallica* L.** – *Ined.*: **TH**: Dúzs: Dúzsi-erdő [9576.1]; *Zomba*: 65-ös úttól délre az 53-as erdőtag melletti gyeppen [9577.3].
- 719. *Potentilla rupestris* L.** – *Ined.*: **GD**: *Bátaszék*: a Csabragi-erdő és a Gesztenye-völgy között a tetőn [9877.2]. 2013. 07. 11.-én 15 tövet találtam, termésben, cseres-tölgyesben. Tolna megye területéről nem volt ismert.
- 761. *Sorbus domestica* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai TÓTH (2000, 2002, 2013). *Ined.*: **KM**: *Hosszúhetény*: Főhágó alatt a Zengő oldalában [9876.1]; **TH**: *Hőgyész*: Kalaznói elágazónál lévő erdészház feletti erdőben [9576.2]; *Kalaznó*: Lindental [9576.2]; *Udvari*: Donát-patak oldalvölgyében Udvari alatt [9477.1] (Teleki Balázssal közös adat.); **SD**: *Grábóc*: Régi erdészházzal szemben a tetőn [9677.4]; Disznós-völgy feletti gerincen [9677.4].
- 821. *Cerasus fruticosa* (Pall.) Woronow** – *Lit.*: Korábbi adatai a Keleti-Mecsekből és Tolna megyéből: HORVÁT (1942a); PURGER (2002, 2008); TÓTH (2013). *Ined.*: **KM**: *Hosszúhetény*: Kisújványa: a Szürke-forrás feletti gyepp, erdőszelein [9776.3]; *Pécs-Vasas*: Kerék-hegy [9875.4]; *Pécsvárad*: Arany-hegy Pavojsa felőli oldalán [9876.1] (szinte sövényt képez az erdőszelelén); *Mecseknádasd*: Puszta-hegyen az Arany-patkó fogadó felett [9776.4].
- 860. *Galega officinalis* L.** – *Ined.*: **MF**: *Mözs*: Kapszeg-tó [9578.3]; **BD**: *Bátaszék*: Belső-réti patak mentén [9878.3].
- 877. *Glycyrrhiza echinata* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megye területéről: HOLLÓS (1911); VOIGT & SOMAY (2013). Megjegyzem: Farkas Sándor 1 tövet fényképezett Decs határában 2005-ben. (FARKAS ex litt.). *Ined.*: **MF**: *Bölcske*: Pagada-hát [9279.4]; *Mözs*: Kapszeg-tó [9678.1]; *Szekszárd*: Szekszárd 402/A erdőrészlet szélén [9678.1].
- 902. *Vicia lutea* L.** – *Ined.*: **KM**: *Mecseknádasd*: Puszta-hegyen az Aranypatkó-fogadó feletti oldalban [9776.4]; Óbánya Szőlős-kertek [9776.3]. Korábbi adatai: CSIKY (2006); TÓTH (2007).
- 910. *Lathyrus aphaca* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai: HORVÁT (1942a, 1977); PÁL (2002); CSIKY (2006); TÓTH (2007, 2013); PURGER (2008). *Ined.*: **KM**: *Mecseknádasd*: Puszta [9776.4]; **SD**: *Szekszárd*: Új-hegy-dűlő [9678.3].
- 911. *Lathyrus nissolia* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai: HORVÁT (1942a, 1977); TÓTH (2002, 2007, 2013); PURGER (2008). *Ined.*: **KM**: *Mecseknádasd*: Puszta-hegy [9776.4]; *Váralja*: Jágerokkútja felett a Hideg-oldalban már majdnem a tetőn [9776.3] egy füves tisztáson; Szederfa és a Mészkemence között a legelőn [9776.2]; Préda [9776.1].
- 913. *Lathyrus sphaericus* Retz.** – *Ined.*: **GD**: *Mórág*: Rác-temető [9777.4]. Korábbi ismert előfordulása a Geresdi-dombságról: *Mecseknádasd* Berekalja (PAP Éva ex litt.); amit a helyszínen meg is mutatott.
- 919. *Lathyrus palustris* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megye területéről: MENYHÁRTH (1877); FARKAS (2011). *Ined.*: **MF**: *Kajdacs*: Sziget [9477.2]; *Szedres*: Ős-Sárvíz [9577.2]; (Ez utóbbi: dr. KALOTÁS Zsolt ex litt.).
- 938. *Melilotus dentatus* (Waldst. et Kit.) Pers.** – *Ined.*: **MF**: *Harc*: Gulyajáró [9577.4]; *Kajdacs*: Sziget [9477.2].
- 1025. *Erodium ciconium* (Jusl.) L'Hér** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: MENYHÁRTH (1877); BOROS (1953) in LENDVAI & HORVÁTH (1994); BOROS (1959); CSIKY (2006); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **MF**: *Ozora*: Kula-dűlő [9276.2].
- 1037. *Mercurialis annua* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: PILLICH (1927); HORVÁT (1942b); PÁL et al. (2010). *Ined.*: **MF**: *Ozora*: Kula-dűlő [9676.2]; **GD**: *Báta*: Furkópusztai gyümölcsös [9878.1].
- 1070. *Dictamnus albus* L.** – *Ined.*: **SD**: *Szekszárd*: Gurovica-hegy [9677.4]; Almási-erdő [9677.4]; Bor-kút feletti tetőerdőben a Strázsa-hegy felé [9678.3]; *Szálka*: Felső-erdő [9677.4]; *Grábóc*: a 241 m-es csúcs körüli erdőben a Disznós-völgy és a Lapos-völgy között [9677.4]; Maár-völgy fölötti gerincen [9677.4]. A Szekszárdi-dombságon Grábóc település határából nem volt ismert.

- 1115. *Malva alcea* L.** – *Ined.*: **MF**: *Tengelic*: Tengelici-rétek [9478.1]. Tolna megyéből nem volt ismert.
- 1123. *Althaea hirsuta* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai a Keleti-Mecsekből és Tolna megyéből: TÓTH (2000, 2002, 2013); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **KS**: *Pincehely*: a Méhes-patak menti, meredek oldalon [9376.1]; **MF**: *Ozora*: Kula-dűlő [9676.2].
- 1124. *Althaea cannabina* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai a Keleti-Mecsekből és Tolna megyéből: MENYHÁRTH (1877); HOLLÓS (1911); HORVÁT (1942a, 1942b, 1977); TÓTH (2007, 2009); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **KM**: *Váralja*: Cser [9776.2]; Kőbányák [9776.2]; Gyermek-tábor közelében az István-forrásnál [9776.2]; Bánya-telep felett a Bánya-tó környékén [9776.1]; Régi-vasút hídjá közelében a rézsún [9776.2]; *Nagymányok*: Völgyesség-patak mentén (Fás-rétek) [9776.2]; *Kismányok*: Völgyesség-patak mentén [9776.2]; **VG**: *Bonyhád*: Völgyesség-patak mentén az Ó-hegy alatt [9677.3].
- 1135. *Thymelaea passerina* (L.) Coss. et Germ.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna-megyéből: PILLICH (1927); HORVÁT (1942b); FARKAS (1994); VOIGT & FARKAS (1996); VOIGT (1999); PÁL *et al.* (2010); LENDVAI & HORVÁTH (2010); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **KM**: *Váralja*: Bánya-telep felett a Bánya-tó környékén [9776.1]; **TH**: *Kölesd*: Hangos-puszta [9477.1]; *Hőgyész*: a Farkas-árok feletti gerincen [9576.1]; **KS**: *Felsőnyék*: Aladár közelében a Sióra néző domboldalon [9275.2].
- 1197. *Lythrum hyssopifolia* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: PILLICH (1927); HORVÁT (1942b); STETÁK (2000); FARKAS (2000); PÁL *et al.* (2010); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **MF**: *Kajdacs*: Csárda-domb és az Éri-patak között egy szántó szélében [9477.2].
- 1266. *Libanotis pyrenaica* (L.) Bourg.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megye területéről: MENYHÁRTH (1877); TELEKI (2009); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **GD**: *Mórág*: Tölgyfa-domb [9777.4] és Rác-temető [9777.4].
- 1284. *Bupleurum rotundifolium* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: BARTAL (1910); HOLLÓS (1911); HORVÁT (1942a, 1942b); PÁL *et al.* (2010). *Ined.*: **MF**: *Ozora*: Kula-dűlő [9276.2].
- 1291. *Bupleurum affine* Sadler** – *Lit.*: Korábbi adataim: TÓTH (2013). *Ined.*: **KM**: *Hosszúhetyű*: Kisújványa: Mészégetők [9776.3]; **SD**: *Szekszárd*: Bati-hegy [9677.4]; *Szálka*: Almásdűlő [9777.2]; **VG**: *Bonyhád*: Ó-hegy alatt a lőtérnél [9677.3]; *Alsóbörzsöny*: Új-hegy [9777.1]; **GD**: *Cikó*: Szászok-völgye [9777.3]; **TH**: *Kölesd*: Hangos-puszta [9477.1]. A kutatt területen nem ritka a faj.
- 1320. *Tordylium maximum* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai: HOLLÓS (1911); HORVÁT (1942a, 1977); PÁL (2002); PÁL *et al.* (2010); TÓTH (2013). *Ined.*: **DB**: *Pécs*: Pécsújhely: Újhegyen a Hamvas utca végén egy földút mellett [9975.2]; **KM**: *Pécs-Hírd*: Veke [9876.3]; *Pécs-Vasas*: Kerék-hegy [9875.4]; *Pécsvárad*: Arany-hegy [9876.1]; **GD**: *Bátaszék*: Csabragi-erdő szélén [9878.1]; *Mőcsény*: Mőcsényi-hegy [9777.4]; *Mórág*: Heilman-árok [9777.2]; *Cikó*: Szászok-völgye [9777.3]; **TH**: *Tevel*: a Donát-patak oldalvölgyében [9576.2]; *Kisvejke*: a település és Závod között az aszfaltút menti rézsún [9676.1]; *Hőgyész*: Lófej-hegy [9576.2]; *Kalaznó*: Malom-hegy [9576.2]; **BD**: *Feked*: Szébényi-sarok [9877.3]; Kis-domb [9877.3].
- 1327. *Caucalis platycarpus* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: MENYHÁRTH (1877); KISS (1880); HOLLÓS (1911); HORVÁT (1942a, 1942b); PÁL (2002); PÁL *et al.* (2010); VOIGT & SOMAY (2013); TÓTH (2013). *Ined.*: **MF**: *Ozora*: Kula-dűlő [9276.2]; **SD**: *Szekszárd*: az Almási-erdő alatti völgy oldalán [9677.4].
- 1380. *Blackstonia acuminata* (W. D. J. Koch et Ziz) Domin** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: MENYHÁRTH (1877); HOLLÓS (1914); VOIGT & FARKAS (1996); FARKAS (1999, 2011); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **MF**: *Kajdacs*: Sziget [9477.2] és Hídvégi-dűlő [9477.2].
- 1505. *Leonurus marrubiastrum* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: MENYHÁRTH (1877); HOLLÓS (1911); HORVÁT (1942a); STETÁK (2000). *Ined.*: **MF**: *Sióagárd*: Sió-gát tövé-

- ben [9577.4]; *Gerjen*: Lajosmajor [9579.1]; **SK**: *Tolna*: a Foki-csatornába folyó ér mentén [9578.2].
- 1571. *Hyoscyamus niger* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai: MENYHÁRTH (1877); HORVÁT (1942a, 1942b) gyakran látták a fajt, ma nem találkozom olyan gyakran vele. *Ined.*: **KM**: *Váralja*: Park-erdő: Mesterséges tó gátjának tövében [9776.2]; *Magyaregregy*: Sín-gödör bejáratánál [9775.4]; **MF**: *Dunaföldvár*: Gyűrűsi-völgy [9379.1].
- 1724. *Galium rubioides* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megye területéről: MENYHÁRTH (1877) említi a Paksi-szigetről. A név megtévesztő, ez a terület már a Duna tulsó oldalán fekszik a Duna-Tisza közén, Bács-Kiskun megyében, közigazgatásilag Géderlakhhoz tartozik; HORVÁT (1943, 1977) említi Kitaibel adatára hivatkozva, de személyesen a fajt nem látta, Szekszárd megnevezéssel, ami biztos, hogy ártéri területen lehetett és nem a dombságon; FARKAS (2009) említi egy jelentős állományt a Dunaszentgyörgyi-láperdőből. Tehát a faj ma mindössze 2 lelőhelyen ismert Tolna megye területéről, a többi adata több mint egy évszázada megerősítetlen. *Ined.*: **MF**: *Madocsa*: Nedeczky-rész [9379.2], 15 tő egy ültetett nemesnyaras szélén a Duna töltése közelében.
- 1751. *Plantago indica* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: MENYHÁRTH (1877); HORVÁT (1942b). *Ined.*: **MF**: *Tengelic*: Tengelici-rétek [9478.1]; *Györköny*: Kurta-dűlő [9378.3]; *Bikács*: Szenes-legelő [9378.1]; *Tolna*: Tolna 21/TI erdőrézben [9578.2].
- 1782. *Valeriana dioica* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: PILLICH (1927); HORVÁT (1942b); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **GD**: *Bátaapáti*: Cser-dűlő alatti égeresben [9777.4]; **VG**: *Nagymányok*: az Országúti dűlő alatt a Malom-árok menti égeresben [9776.2].
- 1788. *Succisa pratensis* Moench** – *Lit.*: Korábbi adatai: MENYHÁRTH (1877); HORVÁT (1942b); KALOTÁS (1990); FARKAS (1996); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **MF**: *Tengelic*: Tengelici-rétek [9478.1], kisebb állomány; *Németkér*: Látó-hegy alatti lápréten [9378.2] jelentős állománya él még ma is; *Bikács*: Kistápé település közepéről É-ra induló út mellett [9378.1], pár tő.
- 1799. *Campanula cervicaria* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: MENYHÁRTH (1877); HOLLÓS (1911); HORVÁT (1942a); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **MF**: *Bikács*: Kistápé település közepéről É-ra induló út mellett, baloldalon [9378.1].
- 1812. *Legousia speculum-veneris* (L.) Chaix** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: HOLLÓS (1911); HORVÁT (1942a); KEVEY & HORVÁT (2000); TÓTH in STETÁK (2000); PÁL (2002); PÁL *et al.* (2010); TÓTH (2013). *Ined.*: **GD**: *Bátaszék*: Kálvária-völgy felső felében közel a Mór-ágyi határhoz [9777.4], kaszált erdészeti nyiladékon; *Cikó*: Széna-úti-dűlő [9777.3], használaton kívüli, gyomos földúton.
- 1829. *Aster sedifolius* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: KEVEY & HORVÁT (2000). *Ined.*: **SK**: *Bátaszék*: Orbánhegyi út és Mohácsi út közötti út mellett és ezen túl egy árok mentén [9878.1] szántóföldek szorításában; *Alsónyék*: 55-ös út mellett az alsónyéki vasútállomás közelében [9778.3]; **MF**: *Kajdacs*: Hídvégi-dűlő [9477.2]; *Sióagárd*: Temető-sziget [9578.3], (ez utóbbi helyen Schurk László munkatársam találta és mutatta meg nekem).
- 1830. *Aster tripolium* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna-megyéből: MENYHÁRTH (1877); HORVÁT (1942b); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **MF**: *Tengelic*: Tengelici-rétek [9478.1]; *Dunaföldvár*: a település alatt a 6-os főút menti réten [9279.1]; *Sióagárd*: Település vízműve melletti réten. [9677.2].
- 1842. *Filago vulgaris* L. s.str.** – *Lit.*: Korábbi adatai a Keleti-Mecsekből: HORVÁT (1958, 1977); PÁL *et al.* (2010). *Ined.*: **KM**: *Váralja*: Sándorfa [9776.4]; *Hidas*: Boróka-hegy [9776.2]; *Szászvár*: Béke-akna [9776.1].
- 1851. *Inula helenium* L.** – *Lit.*: Korábbi adatok Tolna megyéből: KITAIBEL in HORVÁT (1942a); KEVEY (1987); TÓTH (1998, 2002, 2007, 2009); FARKAS (1999); KEVEY & HORVÁT (2000); KIRÁLY & KIRÁLY (2006). *Ined.*: **ZS**: *Jágónak*: Sarádi-patak mentén [9674.4]; **VS**: *Bonyhád*: Hónig-pusztára vezető betonút mellett [9677.3]; *Bonyhádvárosd*: Bonyháddal összekötő aszfaltút melletti padkarézsűn [9677.3], (Teleki Balázssal közös adat).

- 1856. *Inula germanica* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: MENYHÁRTH (1877); KISS (1880); HOLLÓS (1911); BOROS (1924); HORVÁT (1942a, 1942b); KALOTÁS (1990); LENDVAI & HORVÁTH (1994); FARKAS (1994, 2011); PURGER (2002); TELEKI (2011); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **MF**: Ozora: Kula-dűlő [9276.2].
- 1860. *Pulicaria vulgaris* Gaertn.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: HOLLÓS (1911); HORVÁT (1942a); STETÁK (2000); VOIGT & SOMAY (2013). Megjegyzem, hogy MENYHÁRTH és HORVÁT is gyakori fajnak írták publikációikban, de ma alig találkozom vele. *Ined.*: **SK**: Bátaszék: a vasútállomás és az 55-ös út közötti réten [9778.3]; **VG**: Nagymányok: az Országúti dűlő alatt a Malom-árok mentén [9776.2].
- 1933. *Petasites hybridus* (L.) G. Gaertn. B. Mey et Scherb.** – *Ined.*: **MF**: Pusztahencse: Bartal-dűlő és a Bogárzó közötti ér mentén [9478.1]. 100 m²-es folt. A Dél-mezőföldön, máshol nem találkoztam a fajjal és adatot sem találtam róla az irodalomban.
- 1935. *Doronicum hungaricum* (Sadl.) Rchb.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: KISS (1880); HORVÁT (1942b); KEVEY (1975); KEVEY (1987); KEVEY (1995); KEVEY & HORVÁT (2000); TÓTH (2013). *Ined.*: **TH**: Dúzs: Dúzsi-erdő [9576.1] és Sipőcz [9576.1].
- 1982. *Cirsium boujartii* (Piller et Mitterp.) Sch. Bip.** – *Lit.*: Korábbi adatai: HORVÁT (1942a); CSIKY *et al.* (2005); PURGER (2008); TELEKI (2009, 2012); TÓTH (2013). *Ined.*: **MF**: Tengelic: Ős-Sárvíz [9474.4]; **KS**: Pincehely: Új-hegy alatt a Méhes-patak völgyében [9376.1]; *Felsőnyék*: Aladár közelében a Sióra néző domboldalon [9275.2]; *Magyarakeszi*: Kerek-domb [9275.4]; **TH**: Závod: a Ciller-rétektől D-re [9576.3]; *Hőgyész*: a Lófej-hegy [9576.2]; *Tevel*: Disznó-legelő nevű helyen a Rózsa-hegy alatt [9576.4]; *Diósberény*: Legelő [9476.4]; Szilvási-legelő [9476.4]; *Kalaznó*: a Murgai-Spitz és a Káposztás felső találkozásánál [9576.2]; Hosszú-völgy [9576.2]; *Sárszentlőrinc*: Úzd: a Donát-patak mentén Alsópél felé [9377.3].
- 1989. *Cirsium oleraceum* (L.) Scop.** – *Ined.*: **KM**: Váralja: Vadvíz-árok felső részén, a TK területén [9776.4], (csak pár tő); **ZS**: Jágónak: Sarádi-patak mentén [9674.4], (több foltban, pár 100 tő).
- 2013. *Carthamus lanatus* L.** – *Ined.*: **KM**: Pécsvárad: Arany-hegy és Nádasdi-hegy között egy telepített, felhagyott mandulásban [9876.1].
- 2022. *Helminthia echioides* (L.) Gaertn.** – *Lit.*: Korábbi adata Tolna megyéből MENYHÁRTH (1877); KEVEY & HORVÁT (2000); PÁL *et al.* (2010); TÓTH (2013). *Ined.*: **KM**: Nagymányok: Völgség-patak mentén (Fás-rétek) [9776.2]; **VG**: Bonyhád: Aldi-áruház és a Cikóra vezető aszfaltút közötti réten a Völgség-patak mellett [9777.1], több ezer tő, 2012-ben; Rákóczi utca végén a vízmű kútja mellett [9677.3], pár tő.
- 2037. *Sonchus palustris* L.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: KISS (1880); HOLLÓS (1911); BOROS (1924); PILLICH (1930); HORVÁT (1942a, 1942b); TÓTH (2007, 2009); FARKAS (2011); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **KS**: Nagykónyi: Város utca alatt a Koppány menti réten [9475.1]; *Magyarakeszi*: Kerek-domb alatt a Tita-patak mentén [9275.4] és a Mókus horgásztónál [9275.2]; *Felsőnyék*: Kolláti-rét [9275.2] és a Tita-patak mentén [9275.2]; *Tamási*: a 61-es út mellett a Martinca-pusztára vezető út közelében [9376.1], (Farkas Sándor ex litt.); **MF**: Ozora: Kula-pusztá [9276.3]; *Simontornya*: Beszédes u. és a 61-es főút közötti út két oldalán [9277.1], (Ezzel a simontornyai adattal BOROS (1924) adatát erősítem meg); *Tengelic*: Ős-Sárvíz [9577.2]; Tengelici-rétek [9478.1]; *Bikács*: Sárrét-dűlő [9377.2]; **TH**: Gyöngk: a Donát-patak mentén Szabaton-pusztá felé [9477.3]; *Kalaznó*: Donát-patak menti nádasban Varsád felé [9476.4], (Teleki Balázssal közös adat); **VS**: Bonyhád: Székely Mózes utca alatt létesített halastó gátja tövében a Majosi-árok mentén [9677.3].
- 2163. *Scilla vindobonensis* Speta** – *Ined.*: **SD**: Grábóc: Maár-völgy [9677.4]; **TH**: Lengyel: Papdi-árok [9576.3].

- 2172. *Allium sphaerocephalon* L.** – *Ined.*: **MF**: *Tengelici*: Ős-Sárvíz [9577.2]; *Szedres*: Acsádi-völgy [9578.1]; *Bikács*: Kistápé: Ökör-hegy [9378.1] és Sárrét-dűlő [9377.2]; *Bölcske*: Szőlősi-völgy és a Gabonás-völgy közötti völgyben [9279.3]; **KS**: *Pincehely*: a Méhes-patak völgyének alsó szakaszán a 61-es főúttól D-re egy felhagyott homokbánya közelében [9376.1]. A kutatott területen viszonylag gyakori.
- 2186. *Allium angulosum* L.** – *Lit.*: Korábbi Tolna megyei adatai: HOLLÓS (1911); HORVÁT (1942a); VOIGT & FARKAS (1996); STETÁK (2000); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **MF**: *Szedres*: a Sárvíz mentén a Cukor-hegy alatt [9578.1]; *Kajdacs*: Sziget és Hídvégi-dűlő [9477.2]; az Arany János utca vége és a Sárvíz közötti réten [9477.2]; Csárda-domb és az Éri-patak közötti réten [9477.2]; *Nagydorog*: Sió-Sárvíz között az Úzdi-sziget felé [9377.4] és az Öreg-szigeti réteken [9377.4]. Kutatásaim során ebből a nem védett, de ritkulóban lévő láp- és mocsárréti növényből, jelentős állományokat találtam.
- 2246. *Tamus communis* L.** – *Ined.*: **SD**: *Grábóc*: Maár-völgy felső végénél a tetőn [9677.4] és a Maár-völgy fölötti gerincen [9677.4]. A Szekszárdi-dombságon Grábóc településhatárából nem volt ismert a faj.
- 2484. *Molinia caerulea* (L.) Moench** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyében: MENYHÁRTH (1877); KALOTÁS (1990); LENDVAI & KALOTÁS (1990); VOIGT & FARKAS (1996); VOIGT & SOMAY (2013). *Ined.*: **MF**: *Tengelici*: Tengelici-rétek [9478.1]; Ős-Sárvíz [9577.2]; *Bikács*: Szeneslegelő [9378.1]; Kistápé település közepéről É-ra induló út mellett [9378.1]; *Kajdacs*: Sziget és Hídvégi-dűlő [9477.2]; Nyugati-dűlőtől Északra a 63-as út és az Éri-patak közti réten [9477.2]; *Nagydorog*: Öreg-szigeti rétek [9377.4]; *Szedres*: Ős-Sárvíz [9577.2]; **VG**: *Kakasd*: Völgyseg-patak menti réten [9677.3].
- 2659. *Epipactis microphylla* (Ehrb.) Sw.** – *Lit.*: Korábbi adatai Tolna megyéből: HORVÁT (1942b); FARKAS (1990); KEVEY (1993); TÓTH (1998, 2000). *Ined.*: **KM**: *Váralja*: Szederfa [9776.4]; a Vadvíz-árok felső szakaszán [9776.4]; **SD**: *Szekszárd*: Óriás-hegy [9677.4]; Húshagyó-domb [9677.4]; *Grábóc*: Gyurkó-völgy feletti gerinc [9677.4]; Lapos-völgy felső vége és a Gyurkó-völgy között a tetőn [9677.4]; *Alsónána*: Palczer-völgy [9778.1]; **TH**: *Lengyel*: Anna-fürdő [9676.1].
- 2676. *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce** – *Ined.*: **SD**: *Grábóc*: Gyurkó-völgy feletti gerinc [9677.4] és a Maár-völgy felső végénél a tetőn [9677.4]. A Szekszárdi-dombságon Grábóc településhatárából nem volt ismert a faj.
- 2678. *Limodorum abortivum* (L.) Sw.** – *Ined.*: **SD**: *Grábóc*: Gyurkó-völgy feletti gerinc [9677.4]; Lapos-völgy felső vége és a Gyurkó-völgy között a tetőn [9677.4]; **GD**: *Bátaszék*: Kálvária-völgy feletti tetőerdőben [9877.2]. A Geresdi-dombságról nem volt adata.
- 2699. *Orchis purpurea* Huds.** – *Lit.*: Korábbi adataim: TÓTH (1998, 2000, 2002, 2007, 2009, 2013). *Ined.*: **KM**: *Hidas*: Kút-dűlő [9776.2]; *Hosszúhetény*: Főhágó alatt a Zengő oldalában [9876.1]; **TH**: *Dúzs*: Dúzsi-erdő [9576.1]; Égett-Depó közelében [9576.1]; Égett-Depó és a Dúzsi-erdő között [9576.1]; *Kölesd*: a település és Lencsepusztá között a Sióra néző domboldalon [9577.2]; *Kölesd*: Kistormás 7/E erdő rész melletti becserjésedő területen [9577.2]; *Hőgyész*: Kállai-völgy [9576.1]; *Mucsi*: Száraz-árok feletti oldal [9576.1]; *Csibrák*: Hétforrás [9576.1]; **GD**: *Mórág*: Tölgyfa-domb [9777.4]; **SD**: *Grábóc*: Gyurkó-völgy feletti gerinc [9677.4].
- 2700. *Orchis morio* L.** – *Lit.*: Korábbi adataim: TÓTH (1998, 2000, 2002, 2007, 2013). *Ined.*: **KM**: *Hosszúhetény*: Kisújványa: Nagy-Tuft alatti gyeppen [9776.3].
- 2704. *Orchis simia* Lam.** – *Lit.*: Korábbi adataim a Keleti-Mecsekből: TÓTH (1998, 2000, 2002, 2007, 2013). *Ined.*: **KM**: *Hosszúhetény*: Főhágó alatt a Zengő oldalában [9876.1].
- 2706. *Orchis pallens* L.** – *Lit.*: Korábbi adataim a Keleti-Mecsekből: TÓTH (1998, 2000, 2002). *Ined.*: **KM**: *Hosszúhetény*: Bába-hegy [9876.1].

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozom munkatársaimnak: Dévényi Borbála ökológiai referensnek, Kulcsár Péter tájegységvezetőnek, Schurk László, Dombi Imre természetvédelmi öröknek munkám során nyújtott segítségükért. Hálásan köszönöm Farkas Sándor és Kalotás Zsolt levélben tett kiegészítéseit. Köszönöm továbbá Teleki Balázs doktorandusz hallgatónak néhány közösen gyűjtött adat közléséhez való hozzájárulását.

Irodalom

- BARTAL K. (1910): Adatok Szekszárd környékének flórájához. – *Botanikai Közlemények* 9: 33–40.
- CSIKY J. (2006): Adatok Magyarország flórájához és vegetációjához I. – *Kitaibelia* 10: 138–153.
- CSIKY J., FARKAS S., KIRÁLY G., PÁL R., PURGER D. & TÓTH I. Zs. (2005): A *Cirsium boujartii* (Piller et Mitterp.) Sch. Bip. újrafelfedezése Magyarországon. – *Flora Pannonica* 3: 69–77.
- FARKAS S. (1990): *Tolna megye védett növényei*. – Babits-füzetek 4., 244 pp.
- FARKAS S. (2011): *Paks határának védett növényei*. – Paks város önkormányzata, Paks, 160 pp.
- FARKAS S. (szerk.) (1999): *Magyarország védett növényei*. – Mezőgazda Kiadó, Budapest, 416 pp.
- HOLLÓS L. (1911): Tolna vármegye flórájához. – *Botanikai Közlemények* 10: 89–108.
- HOLLÓS L. (1914): Tolnavármegye flórájához. – *Magyar Botanikai Lapok* 13: 57–59.
- HORVÁT A. O. (1942a): *A Mecsek-hegység és déli síkjának növényzete*. – Ciszterci rend kiadása, Pécs, 159 pp.
- HORVÁT A. O. (1942b): Külsősomogy és környékének növényzete. – *Borbásia* 6: 1–70.
- HORVÁT A. O. (1943): Pótlások a „Mecsek-hegység és környékének flórájához”-hoz (1941). – *Botanikai Közlemények* 40: 101–112.
- HORVÁT A. O. (1958): Pótdatok a Mecsek hegység és környékének flórájához. – *Janus Pannonius Múzeum Évkönyve* 2: 163–180.
- HORVÁT A. O. (1975): Pótlások és kiegészítések „A Mecsek-hegység és déli síkjának növényzete” ismeretéhez (1942–1971) I. – *Janus Pannonius Múzeum Évkönyve* 17–18: 15–32.
- HORVÁT A. O. (1976): Pótlások és kiegészítések „A Mecsek-hegység és déli síkjának növényzete” ismeretéhez (1942–1971) III. – *Dunántúli Dolgozatok* 10: 23–46.
- HORVÁT A. O. (1977): Pótlások és kiegészítések „A Mecsek-hegység és déli síkjának növényzete” ismeretéhez (1942–1971) II. – *Janus Pannonius Múzeum Évkönyve* 19: 15–32.
- KEVEY B. & HORVÁT A. O. (2000): Pótlások és kiegészítések „A Mecsek-hegység és déli síkjának növényzete” ismeretéhez (1972–2000). – *Folia Comloensis* 9: 5–70.
- KEVEY B. (1993): Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez VI. – *Botanikai Közlemények* 80: 53–60.
- KEVEY B. (1995): Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez VII. – *Botanikai Közlemények* 82: 45–53.
- KIRÁLY G. (szerk.) (2009): *Új magyar fűvészkönyv. Magyarország hajtásos növényei. Határozókulcsok*. – Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, Jósvalfő, 616 pp.
- KIRÁLY G., BALOGH L., BARINA Z., BARTHA D., BAUER N., BODONCZI L., DANCZA I., FARKAS S., GALAMBOS I., GULYÁS G., MOLNÁR V. A., NAGY J., PIFKÓ D., SCHMOTZER A., SOMLYAY L., SZMORAD F., VIDÉKI R., VOJTKÓ A. & ZÓLYOMI Sz. (2003): A magyarországi flóratérképezés módszertani alapjai. Útmutató és magyarázat a hálótérképrzési adatlapok használatához. – *Flora Pannonica* 1: 3–20.
- LENDVAI G. & HORVÁTH A. (1994): Adatok a Mezőföld löszflórájához. – *Botanikai Közlemények* 81: 9–13.
- LENDVAI G. & HORVÁTH A. (2010): Adatok a Mezőföld löszflórájához. – *Kitaibelia* 15: 119–132.
- LENDVAI G. & KALOTÁS Zs. (1990): A zergeboglár (*Trollius europaeus* L.) alföldi termőhelye a Tengelici-homokvidéken. – *Botanikai Közlemények* 77: 25–29.
- MENYHÁRTH L. (1877): *Kalocsa vidékének növénytenyésztete*. – Hunyadi M. Nyomda, Budapest, 198 pp.
- PÁL R. (2002): Gyomflorisztikai ritkaságok a Mecseki flórájárás területéről. – *Kitaibelia* 7: 225–230.
- PÁL R., HENN T. & NYULASI J. (2010): *Adatok Dél-Dunántúli gyomflórájának ismeretéhez*. – In: DÉNES A. (szerk.), *Dunántúli Dolgozatok (A) Természettudományi Dolgozatok* 12., Pécs, pp. 97–135.
- PILLICH F. (1927): Adatok Tolnavármegye flórájához. – *Magyar Botanikai lapok* 26: 94–97.
- PILLICH F. ifj. (1930): *Simontornya és környéke flórája*. – Kézirat, 74 pp.

- PURGER D. (2002): Adatok a Baranyai-, Geresdi-, és a Szekszárdi-dombság flórájához. – In: SALAMON-ALBERT É. (szerk.), *Magyar botanikai kutatások az ezredfordulón. Tanulmányok Borhidi Attila 70. születésnapja tiszteletére*. PTE Növénytan Tanszék, Pécs, pp. 283–296.
- PURGER D. (2008): Adatok a Baranyai-dombság flórájához. – *Kitaibelia* 13: 17–28.
- TELEKI B. (2009): A löszflóra jellemzése a Völgység keleti felében – *Botanikai Közlemények* 96: 83–94.
- TELEKI B. (2011): Száraz cserjések összetételi, szerkezeti és dinamikai sajátosságai a Tolnai-dombság példáján keresztül. – Tudományos Doktorandusz Konferencia, Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar, pp. 242–249.
- TELEKI B. (2012): Növényföldrajzi adatok a Völgység és a Tolnai-hegyhát keleti felére jellemző klímazonális vegetáció meghatározásához. – *Tájökológiai Lapok* 10: 25–40.
- TÓTH I. Zs. (1998): A Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzetben és közvetlen környékén megfigyelt védett növények (1995–1997). – *Folia Comloensis* 7: 37–47.
- TÓTH I. Zs. (1999a): Az *Epipactis nordeniorum* K. Robatsch egy állományának szokatlan termőhelyi viszonyai a Keleti-Mecsekben. – *Kitaibelia* 4: 203.
- TÓTH I. Zs. (1999b): Martilapu vajvirág (*Orobancha flava* Mart.) a Dél-Dunántúlon. – *Kitaibelia* 4: 277.
- TÓTH I. Zs. (2000): A Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzetben és közvetlen környékén megfigyelt védett növények II. (1998–1999). – *Folia Comloensis* 8: 131–144.
- TÓTH I. Zs. (2002): A Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzetben és közvetlen környékén megfigyelt védett növények III. (2000–2001). – *Folia Comloensis* 11: 111–123.
- TÓTH I. Zs. (2007): A Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet és közvetlen környékén megfigyelt védett növények IV. (2002–2007). – *Acta Naturalia Pannonica* 1: 61–72.
- TÓTH I. Zs. (2009): A Völgység flórája 1. Flora of Völgység, Hungary (No. 1). – *Acta Naturalia Pannonica* 4: 139–144.
- TÓTH I. Zs. (2013): Botanikai adatok Tolnából, Baranyából. – *Kitaibelia* 17: 161–168.
- VOIGT, W. (1999): Az *Ophrys sphegodes* Mill. ökológiai–cönológiai viszonyai, egy újra felfedezett lelőhely kapcsán. – *Kitaibelia* 4: 381–390.
- VOIGT, W. (2000): Az *Apium repens* (Jacq.) Lagasca új előfordulása Pakson – *Kitaibelia* 5: 87–92.
- VOIGT, W. (2006): *Epipactis atrorubens* (Hoffm.) Schult. a Mezőföldön. – *Kitaibelia* 10: 194–196.
- VOIGT, W. & FARKAS S. (1996): *A paksi határ növényvilága*. – Paks város Önkormányzata, Paks, 101 pp.
- VOIGT, W. & SOMAY L. (2013): Florisztikai adatok Paks környékéről – *Kitaibelia* 18: 35–72.
- VÖRÖS L. Zs. (1987–88): Adatok a Mezőföld flórájának ismeretéhez. – *Botanikai Közlemények* 74–75: 121–126.